

Sygn. akt III KK 310/14

POSTANOWIENIE

Dnia 28 października 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski (przewodniczący)

SSN Krzysztof Cesarz

SSN Józef Dołhy (sprawozdawca)

Protokolant Teresa Jarosławska

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 28 października 2014 r.,
sprawy A. G. w przedmiocie kosztów postępowania
z powodu kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść,
od postanowienia Sądu Rejonowego w Z.
z dnia 13 maja 2014 r.,
zmieniającego postanowienie Prokuratora Rejonowego w Z.
z dnia 11 marca 2014 r.

p o s t a n o w i ł:

uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Z.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 15 kwietnia 2013 r., Prokurator Rejonowy w Z. umorzył dochodzenie przeciwko A. G. „podejrzanej o czyny z art. 270 § 1 k.k. (pięciokrotnie), na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k., wobec uznania że społeczna szkodliwość zarzuconych jej czynów jest znikoma. Nadto umorzył dochodzenie w sprawie dwóch czynów z art. 270 § 1 pkt. 1 k.p.k. Postanowienie to uprawomocniło się na skutek rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego w Z. postanowienia z dnia 10 lipca

2013 r., o pozostawieniu bez rozpoznania zażalenia pochodzącego od osoby nieuprawnionej.

Ustanowiony w sprawie obrońca podejrzanej wystąpił o zasądzenie – na podstawie art. 626 § 1 i 2 k.p.k. oraz art. 632 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 616 § 1 pkt 2 k.p.k. – na rzecz A. G. kwoty 3.000 zł tytułem zwrotu kosztów związanych z ustanowieniem obrońcy w sprawie, do wniosku dołączono faktury VAT.

Prokurator Rejonowy w Z., postanowieniem z dnia 11 marca 2014 r., na podstawie art. 626 § 2 k.p.k., art. 632 pkt 2 k.p.k., przyznał A. G. od Skarbu Państwa kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów związanych z ustanowieniem obrońcy w sprawie Ds .../12.

W uzasadnieniu postanowienia wskazano na treść § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, który nakazuje przy zasądzaniu opłaty za czynności adwokata z tytułu zastępstwa procesowego uwzględniać niezbędny nakład pracy adwokata, a także charakter sprawy i wkład pracy adwokata w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia. Podnosząc powyższe okoliczności w realiach niniejszej sprawy organ procesowy uznał, iż wnioskowana przez obrońcę kwota 3.000 złotych jest zbyt wysoka i rozstrzygnął, że zasądzenie dwukrotnej minimalnej stawki za udział obrońcy w sprawie objętej dochodzeniem, wynoszącej 180 złotych, będzie adekwatne do nakładu pracy adwokata w sprawie o sygn. Ds. .../12.

Zażalenie na to postanowienie złożył obrońca A. G., zaskarżając je w całości na korzyść wymienionej i zarzucając obrazę przepisów postępowania, a to art. 632 pkt 2 k.p.k. w zw. z § 19 przywołanego wyżej rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku, polegającą na nieuwzględnieniu w całości wniosku obrońcy o zasądzenie na rzecz A. G. kwoty 3.000 złotych tytułem kosztów związanych z ustanowieniem obrońcy w postępowaniu przygotowawczym i uwzględnieniu go jedynie w części, tj. w kwocie 360 złotych, w sytuacji, gdy zdaniem skarżącego organowi procesowemu rozstrzygającemu w przedmiocie kosztów postępowania nie przysługuje prawo miarkowania owego wynagrodzenia, bowiem jest ono wyłącznie przedmiotem umowy między adwokatem a klientem.

Postanowieniem z dnia 13 maja 2014 roku, Sąd Rejonowy w Z. zmienił zaskarżone postanowienie Prokuratora Rejonowego w Z. z dnia 11 marca 2014 roku i wniosku o zasądzenie kosztów związanych z ustanowieniem obrońcy nie uwzględnił, wskazując jako podstawę prawną rozstrzygnięcia art. 632 pkt 2 k.p.k.

W uzasadnieniu kwestionowanego postanowienia, rozważając zasadność zwrotu podejrzanej kosztów związanych z ustanowieniem obrońcy w sytuacji, gdy postępowanie przeciwko niej zostało umorzone na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k., Sąd Rejonowy w Z. wskazał, iż podstawą wszczęcia przeciwko A. G. dochodzenia było uzasadnione podejrzenie popełnienia przez nią szeregu czynów z art. 270 § 1 k.k. Wywodząc w dalszym ciągu, iż postępowanie przygotowawcze Ds. .../12 potwierdziło winę wymienionej oraz wskazując że jedynie takie przesłanki jak charakter naruszonego dobra, rodzaj wyrządzonej szkody i okoliczności popełnienia czynu skutkowały jego umorzeniem w oparciu o art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k., Sąd doszedł do przekonania, iż A. G. swoim działaniem dała podstawę do wszczęcia, a następnie prowadzenia przeciwko niej postępowania karnego.

Analizując przepis art. 632 pkt 2 k.p.k. określający zasady zwrotu kosztów procesu w razie uniewinnienia oskarżonego lub umorzenia przeciwko niemu postępowania w sprawach z oskarżenia publicznego i przewidziane tym przepisem wyłączenie z zakresu kosztów, które ponosi Skarb Państwa, między innymi należności z tytułu obrony oskarżonego w sprawie, w której oskarżony skierował przeciwko sobie podejrzenie popełnienia czynu zabronionego, Sąd Rejonowy doszedł do przekonania, iż taka sytuacja zaistniała w niniejszej sprawie. W ocenie Sądu to zawinione działanie A. G. było podstawą do wszczęcia przeciwko niej postępowania karnego, trudno zatem oczekiwać, że uzyska ona zwrot wydatków poniesionych z tytułu obrony.

Od powyższego postanowienia Sądu Rejonowego w Z. kasację wniósł na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. – Prokurator Generalny, zaskarżając postanowienie w całości, na korzyść podejrzanej A. G. zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść postanowienia naruszenie przepisu prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 434 § 1 k.p.k., polegające na orzeczeniu postanowieniem z dnia 13 maja 2014 roku, na niekorzyść A. G. na skutek rozpoznania zażalenia złożonego na korzyść podejrzanej przez jej obrońcę przy jednoczesnym braku zwykłego

środka odwoławczego pochodzącego od oskarżyciela publicznego na niekorzyść tej podejrzanej, co skutkowało nieuwzględnieniem wniosku o zasądzenie na rzecz wymienionej kosztów związanych z ustanowieniem obrońcy.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Z.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest zasadna w stopniu oczywistym.

Sąd Rejonowy, rozpoznając zażalenie obrońcy na postanowienie prokuratora, procedował jako sąd odwoławczy zatem zgodnie z dyspozycją art. 434 § 1 k.p.k. – mógł orzec na niekorzyść podejrzanej tylko wtedy, gdy wniesiono na jej niekorzyść środek odwoławczy, a także tylko w granicach zaskarżenia, chyba że ustawa stanowi inaczej. Oczywiste jest zatem, że zmieniając zaskarżone postanowienie prokuratora i rozstrzygając o nieuwzględnieniu wniosku o zasądzenie na rzecz A. G. kosztów związanych z ustanowieniem obrońcy, Sąd Rejonowy rażąco naruszył zakaz *reformationis in peius*, wynikający z art. 434 § 1 k.p.k.

Na skutek wydania zaskarżonego postanowienia sytuacja podejrzanej uległa pogorszeniu i to w warunkach, gdy na jej niekorzyść nie został w ogóle wniesiony środek odwoławczy.

Podzielając zasadność zarzutu kasacji i uznając, że stwierdzone uchybienie miało istotny wpływ na treść orzeczenia, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Z.